

Verdienmodellen natuurinclusieve landbouw

Jaarcongres Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Nico Polman, Wageningen Economic Research

13 februari 2019

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden

Nederland als koploper in kringlooplandbouw

DONDERDAG 5 APRIL 2018, 16:4

DEEL DIT ARTIKEL:

Natuurinclusie maar ook groen

voor de natuur, hoe?

Natuurinclusieve Landbouw Groen Onderwijs

Samenvatting Green Deal 228

In 2030 moeten kringlopen van grondstoffen en hulpbronnen zoveel mogelijk gesloten zijn. En in datzelfde jaar moet de natuur in Nederland rijker, veelzijdiger en met een grote biodiversiteit zijn. In het bereiken van die ambities is een belangrijke rol weggelegd voor natuurinclusieve landbouw. Natuurinclusieve landbouw richt zich op de ontwikkeling van ecologische en economisch duurzame voedselproductie. Hierbij worden de aanwezige natuur en het landschap zo weinig mogelijk belast terwijl de biodiversiteit wordt versterkt.

Er is een andere manier van agrarisch ondernemen nodig, namelijk een die natuur en landbouw met elkaar verbindt. We willen ondernemers bereiken door meer aandacht voor natuurinclusieve landbouw en natuurinclusief ondernemen in het onderwijs. Dat vraagt om een transitie binnen het groen onderwijs.

In de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw Groen Onderwijs werken partijen samen om deze transitie in te zetten.

WAGENING
UNIVERSITY & RESE

Projectdetails

Nummer GD228

Startjaar 2019

Status in uitvoering

Betrokken partijen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Electro-
Techniek Henny Geraerds, Groen Onderwijs Oost
Nederland, Clusius College, Citaverde College, Helicon
Opleidingen, Stichting Landstede, ROC West-Brabant,
Nordwin College, AOC Terra, Scalda, Lentis
Onderwijsgroep, Vereniging Buitengewoon Groen,
HAS Opleidingen, Stichting Hoger Onderwijs, Stichting

Veel vragen natuurinclusieve landbouw

- Wat levert natuurinclusieve landbouw op?
- Wat zijn de kansen om op korte en op lange termijn te verdienen aan of met de natuur?
- Welke “harde” (euro’s) en “zachte” (plezier, inspiratie, motivatie) opbrengsten spelen een rol in de keuzes die gemaakt worden door de boer?
- Wat of wie is je inspiratiebron?
- Wat voor bedrijf wil je doorgeven aan de volgende generatie?

Boeren verschillen

Beslissingen hangen af van
opbrengsten, de omgeving
en de eigen motivatie

Een transitie in
de landbouw?

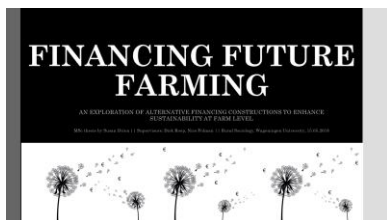
VOORWAARDEN AAN FINANCIERING VOOR SUCCESSVOLLE REALISATIE

1. Persoonlijkheid van de boer
2. "Vriendelijk" profiel bedrijf
3. Sterk netwerk
4. Lage rente bij de bank

Best practices: o.a. certificaten voor burgers, lange termijn pacht, stapelen kapitaalstromen, aandeelhouders

"Zonder de eindeloze inbreng van vrijwilligers en het vertrouwen van financiers was dit nooit gelukt. Ook hier staat dankbaarheid weer centraal."
IJsbrand Snoeij

Bron en meer info:
Msc thesis Susan Drion, 2018

"Ik vond de crowdfunding super speciaal. Ik had nooit verwacht dat 300 mensen daadwerkelijk geld zouden overmaken. En ze deden het! Toen hadden we 300 mensen aan onze kant, dat zijn veel sterke mensen."
Marcel Schoenmakers

Verdienmodellen natuurinclusieve landbouw

- Brochure → redactie samen met Marijke Dijkshoorn
- “Inspiratie en beweging”
- Het is een soort “praktijkgids met innovatieve bestemmingen” waar al een verdienmodel onder zit.
- Hoe zit de brochure in elkaar?

Voorbeelden

Navigatie binnen samenwerken

info verdienmodellen

>> SAMENWERKEN

>> VERBODEN

>> AKKERBOUW & NATUUR

>> AKKERBOUW & BODEM

Peter Harry Mulder

Wim Stegeman

Naam, uitspraak, bedrijf en locatie

WEERBARE AKKERBOUW MET BODEM ALS KAPITAAL

Akkerbouw en natuur

Peter Harry Mulder verwacht dat toepassing van niet-kerende grondbewerking (NKG) zal leiden tot een betere bodemstructuur en -bodemvruchtbaarheid. Dit past ook binnen het meer op zijn bedrijf waardoor zijn bedrijf weerbaarder is tegen luizen. Hierop zijn de effecten van NKG te zien. Peter Harry geniet van elke keer dat een viakloof de trekker. Hij is een vogelaar met een passie voor bedreigde diersoorten, de veldleeuwierik en de grauwe kiekendief.

Van bodembewerking naar hogere saldo's

Op de langere termijn zal de verbetering van de bodem zich vertalen in lagere kosten en hogere opbrengsten. Bijvoorbeeld doordat er meer wormen in de grond zitten, komt er meer fosfaat voor de plant beschikbaar en verbetert de waterdoorlatendheid. Zaai van winter tarwe in combinatie met NKG na de aardappelteelt vereist laat-afrijpende aardappelrasen ter onderdrukking van straatgras en muur. Hiermee wordt de inzet van de bekritselde herbicide 'Glyphosaat' voorkomen, wat ook beter is voor het bodemleven. Ook verhoogt NKG het effect van mycorrhiza-gebruik. Hij experimenteert met deze nuttige bodemschimmels om de opnamen van mineralen te bevorderen en om de weerbaarheid van het gewas tegen vochttekort, nematoden en schimmelaantasting te vergroten. Daarnaast leidt NKG tot een betere bodemstructuur en brandstof. Peter Harry heeft 14% van zijn bedrijf ingericht met kleurrijke akker- en bloemenranden, niet-gemaalde slootaluds en overhoekjes met struweel. De nuttige insecten die hier leven, houden de gewassen luizen vrij. Minder insecticidegebruik betekent minder 'steriele' akkers, een zegen voor patrijsen en veldleeuwierik. Ook deelt hij graag met andere boeren zijn kennis uit eigen experimenten. Hij laat zien dat in de gangbare akkerbouw (95% van het akkerareaal) met eenvoudige maatregelen meters gemaakt kunnen worden voor akkernatuurherstel.

Niet alleen; maar samenwerken

In het gebied rond Muntendam heeft hij, voor boer en burger de werkgroep Boerenbuiten-gebied opgericht. Ook gemeente, waterschap en nutsbedrijven spelen een rol. Het streven is om natuurlijke begroeiing om insecten en (akker)vogels een kans te geven, om de weerbaarheid te vergroten en het landschap te verfraaien. Ook zijn vrouw speelt hiervoor in en speelt een belangrijke rol in deze werkgroep.

PETER HARRY
MULDER
akkerbouw

"Met relatief eenvoudige maatregelen valt al vooruitgang te boeken."

BOERDERIJ KLOOSTERPLAATS
Muntendam

Het bedrijf van Mulder is 69 ha groot, waarvan 9,5 ha agrarisch natuurbeheer (8 ha meerjarige akkerranden, 0,6 ha bloemenranden en 0,4 ha wintervoedsel). Het gangbare bedrijf ligt in Oost-Groningen op de grens van het Oldambt en de Veenkoloniën. Mulder teelt 29 ha zetmeelaardappelen, 7 ha suikerbieten, 15,5

Navigatie door PDF

Waardepropositie

Aanpak

Succesfactoren

← HOME

← TERUG

> akkerbouw

> veehouderij

> voorbeelden

> links

> tips

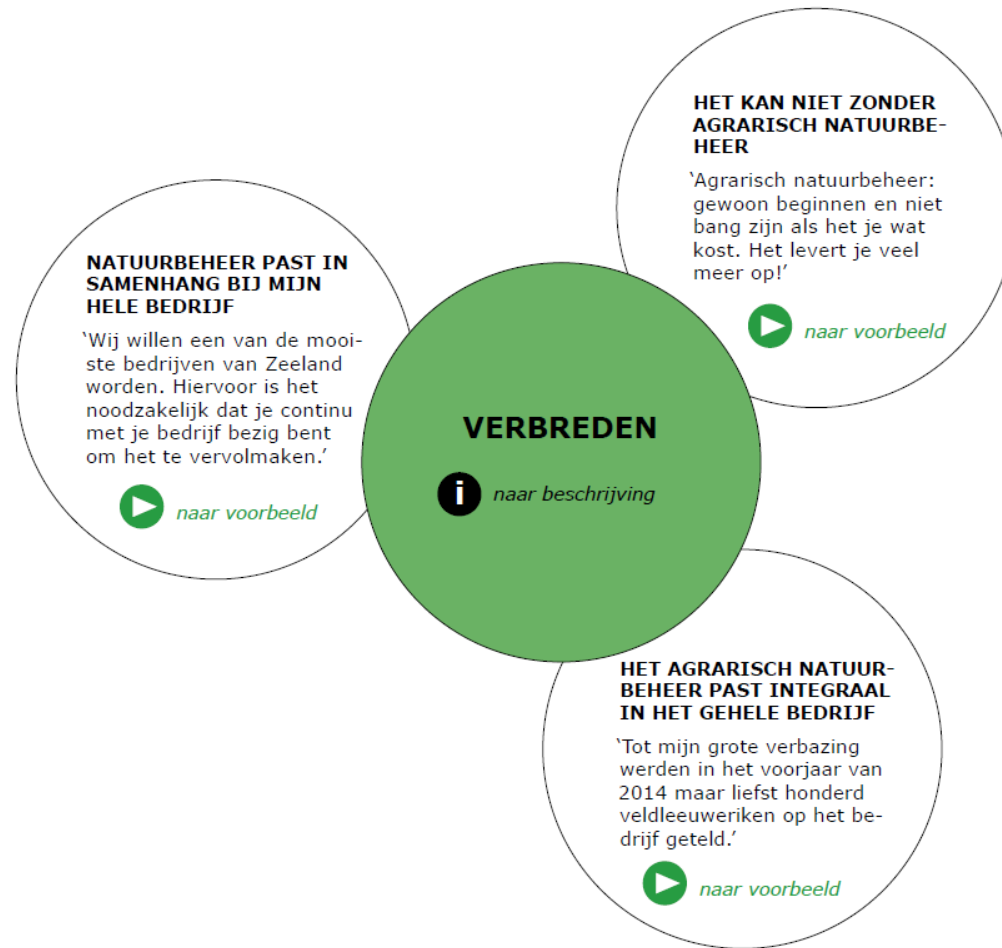
> hoe verder

> colofon

> canvas

> achtergrond

Denkrichtingen verdienmodellen

Welke gevolgen zal dit hebben voor het bedrijfsinkomen ?

Voorbeeld 1

Niet-kerende
grondbewerking
(NKG) voor een
betere bodem-
structuur en –
bodemvruchtbaarheid

Gangbaar bedrijf ligt in
Oost-Groningen op de grens van
het Oldambt en de Veenkoloniën: 29 ha
zetmeelaardappelen, 7 ha suikerbieten, 15,5
ha wintertarwe en 7 ha zomergerst.

AKKERBOUW MET BODEM ALS KAPITAAL

Akkerbouw en natuur

Peter Harry verwacht dat toepassing van niet-kerende grondbewerking (NKG) zal leiden tot een betere bodemstructuur en –bodemvruchtbaarheid. Dit past ook binnen het natuurbeheer op zijn bedrijf waardoor zijn bedrijf weerbaarder is tegen luizen. Hij profiteert ook bedreigde akkervogels. Peter Harry geniet van elke keer dat een akkervogel opduikt vlakbij de trekker. Hij is een vogelaar met een passie voor bedreigde akkervogels zoals de patrijs, de veldleeuwerik en de grauwe kiekendief.

Via niet-kerende grondbewerking naar hogere saldo's

Op de langere termijn zal de verbetering van de bodem zich vertalen in lagere kosten en hogere opbrengsten. Bijvoorbeeld doordat er meer wormen in de grond zitten, komt er meer fosfaat voor de plant beschikbaar en verbetert de waterdoorlatendheid. Zaai van wintertarwe in combinatie met NKG na de aardappelteelt vereist laat-afrijpende aardappelen ter onderdrukking van straatgras en muur. Hiermee wordt de inzet van herbicide 'Glyfosaat' voorkomen, wat ook beter is voor het bodemleven. Het effect van mycorrhiza-gebruik. Hij experimenteert met deze nuttige bodemmicrobiële om de opnamen van mineralen te bevorderen en om de weerbaarheid van het gewas tegen vochttekort, nematoden en schimmelaantasting te vergroten. Daarnaast leidt NKG tot een 40% besparing op arbeid en brandstof. Peter Harry heeft 14% van zijn bedrijf ingericht met kleurrijke akker- en bloemenranden, niet-gemaaide slootaluds en overhoekjes met struweel. De nuttige insecten die hier leven, houden de gewassen luizenvrij. Minder insecticidegebruik betekent minder 'steriele' akkers, een zegen voor patrijs en veldleeuwerik. Ook deelt hij graag met andere boeren zijn kennis uit eigen experimenten. Hij laat zien dat in de gangbare akkerbouw (95% van het akkerareaal) met eenvoudige maatregelen meters gemaakt kunnen worden voor akkernatuurherstel.

Niet alleen; maar samenwerken

In het gebied rond Muntendam heeft hij, voor boer en burger de werkgroep Boerenbuitenland opgericht. Ook gemeente, waterschap en nutsbedrijven spelen een rol. Het streven is om natuurlijke begroeiing om insecten en (akker)vogels een kans te geven, om de weerbaarheid van de akkerbouw te vergroten en het landschap te verfraaien. Ook zijn vrouw heeft zich hiervoor in en speelt een belangrijke rol in deze werkgroep.

BOER EN
G
"M... en een eenvoudi-
ge maat... valt al vooruit-
gang te boeken."

BOERDERIJ KLOOSTERPLAATS

Op de langere termijn
zal de verbetering
van de bodem zich
vertalen in lagere
kosten en
hogere opbrengsten.

Niet alleen; maar
samenwerken

◀ HOME

◀ TERUG

> akkerbouw

> veehouderij

> voorbeelden

> links

> tips

> hoe verder

> colofon

> canvas

> achtergrond

'Met de bodem verdienen je je geld'. Dat is ook de reden dat de helft van het bouwplan bestaat uit de teelt van tarwe (extensief). Deze keuze betaalt zich terug in de opbrengst per ha en hogere prijs door betere kwaliteit van zijn uien en aardappels(intensief).

Om het bedrijf economisch rendabel te houden investeerde Waalkens in 2011 in een nieuwe aardappelbewaarpplaats.

Akkerbouw, 100ha, aardappel, ui en tarwe

SAMENWERKEN >> VERBREDEN >> AKKERBOUW & NATUUR >> AKKERBOUW

er Harry Mulder Wim Stegeman **Hilchard Waalkens** Arnold Michiels

MIE EN ECOLOGIE

lig stellen

Hilchard Waalkens over een rendabe- worden gedeeld om daarmee kosten te 'ur', aldus Waalkens, maar 'Met de bodem van het bouwplan bestaat uit de teelt in de opbrengst per ha en hogere prijs aardappels (intensief). In het belang van goede grond van klein op zijn bedrijf. Maar ook nu al zit hij investeert hij in schuur, plaatste zonnepanelen en zijn draagvlak.

de natuur

De aanpassing naar minder intensieve akkerbouw gaat gepaard met een g en om vooral het organische stof gehalte van de bodem te bevordere ve invloed van tarwe op het bouwplan. Andere maatregelen zi en bemesting en een optimale drainage. Ook de inzet en goede bandenspanning rijden tijdens droge on iliteit. Maar er is meer dan bodem. Rekening mogelijk gewasbeschermingsmiddelen omma's helpen het optimale en cticiden aangewend die tra verdienen, maar je draagvlak bij de maatschappij. Zo ben je conomie.

plaats

ijf economisch rendabel te houden investeerde Waalkens in 2 jaarplaats. Hiervoor huurde hij ruimte, maar dit werkt een s gt voor de beste temperatuur en dat de aardappels niet te v en worden ventilatoren energiezuiniger ingezet. "De controle ngrijk. Als je teveel vocht verliest raak je gewicht kwijt. Op procenten schelen, en dat is gewoon geld", aldus Waalkens.

HILCHARD WAALKENS
akkerbouwer
"Ik wil mijn bedrijf ont- wikkelen."

WAALKENS VOF
Lelystad

TERUG

Rekening houden met de natuur betekent ook zo weinig mogelijk gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en akkerrandenbeheer. Computerprogramma's helpen het optimale spuitmoment en dosering te bepalen.

Ontwikkeling van een nieuw verdienmodel

1

BRENG DE OMGEVING VAN HET BEDRIJF IN KAART EN MAAK DE VISIE OP LANDBOUW MET NATUUR HELDER

lees verder

2

BRENG HET NETWERK VOOR LANDBOUW MET NATUUR IN KAART

lees verder

3

GA NA WAT DE KLANT INTERESSEERT

lees verder

4

BRENG DE WAARDE VAN NATUUR VOOR HET BEDRIJF IN BEELD

lees verder

5

GA NA OF HET VERDIENMODEL VEERKRACHTIG IS

lees verder

Hoe kan de landbouw inspelen op de veranderende omgeving?

De eerste tip in de PDF

TIPS

Tip uitgewerkt:

1

BRENG DE OMGEVING VAN HET BEDRIJF IN KAART EN MAAK DE VISIE OP LANDBOUW MET NATUUR HELDER

lees verder

2

BRENG HET NETWERK VOOR LANDBOUW MET NATUUR IN KAART

lees verder

3

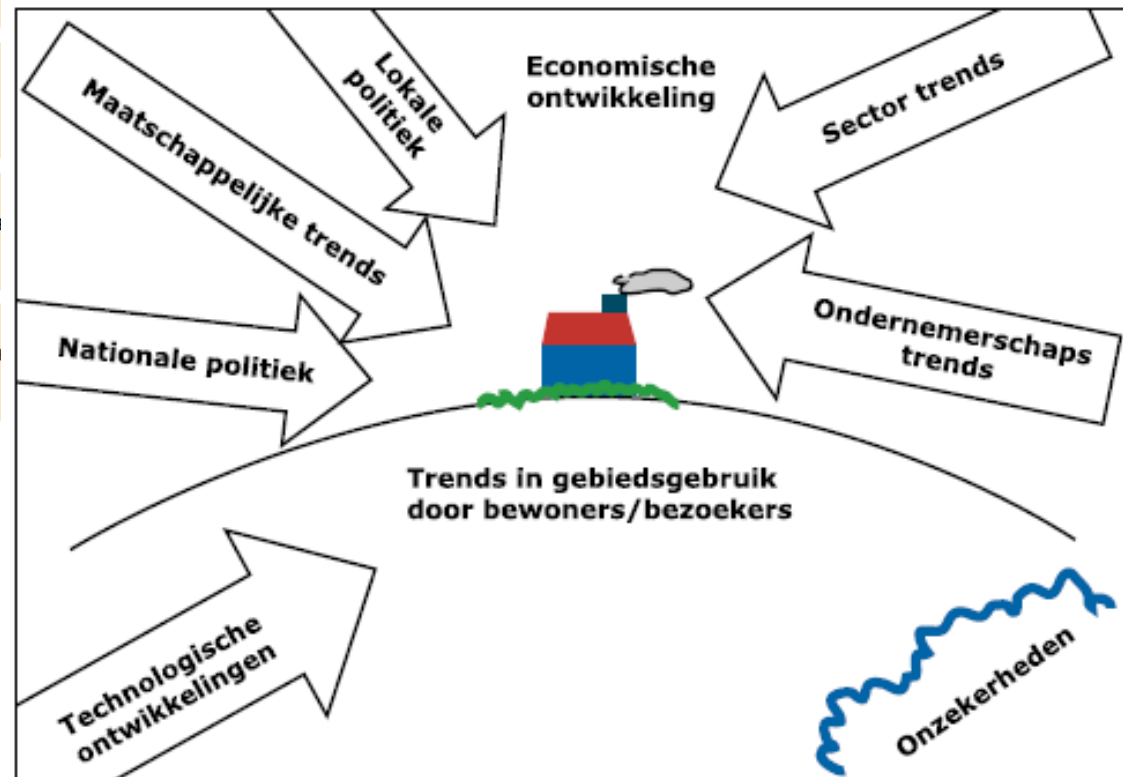
GA NA WAT DE KLANT INTERESSEERT

4

BRENG DE WAARDE VAN NATUUR VOOR HET

5

GA NA OF HET VERDIENMODEL VEERKRACHTIG

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

De tweede tip in de PDF

TIPS

1

BRENG DE OMGEVING VAN HET BEDRIJF IN KAART EN MAAK DE VISIE OP LANDBOUW MET NATUUR HELDER

lees verder

2

BRENG HET NETWERK VOOR LANDBOUW MET NATUUR IN KAART

lees verder

3

GA NA WAT DE KLANT INTERESSEERT

lees verder

4

BRENG DE WAARDE VAN NATUUR VOOR HET BEDRIJF IN BEELD

lees verder

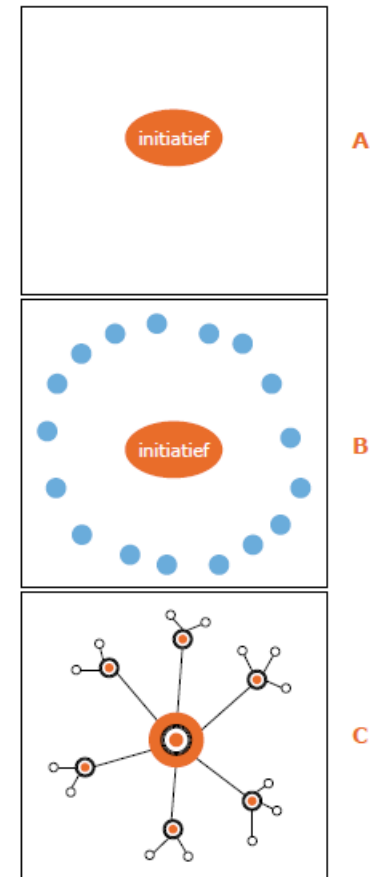
5

GA NA OF HET VERDIENMODEL VEERKRACHTIG IS

lees verder

Tip uitgewerkt:

Een verdienmodel: de klant

De laatste tip

TIPS

1

BRENG DE OMGEVING VAN HET BEDRIJF IN KAART EN MAAK DE VISIE OP LANDBOUW MET NATUUR HELDER

2

BRENG HET NETWERK VOOR LANDBOUW MET NATUUR IN KAART

3

GA NA WAT DE KLANT INTERESSEERT

4

BRENG DE WAARDE VAN NATUUR VOOR HET BEDRIJF IN BEELD

5

GA NA OF HET VERDIENMODEL VEERKRACHTIG IS

lees verder

Vraag	Bouwsteen	Onzekerheden				
		1	2	3	4	5
		WET- EN REGEL GEVING	NIEUWE INNOVATIES BIJ COLLE- GA'S	NIEUWE STRATEGIE LEVERAN- CIER		
Wat?	Waarde propositie					
Voor wie?	Klantsegmenten					
	Klantrelaties					
	Kanalen					
	Kernactiviteiten					
Hoe?	Mensen en middelen					
	Strategische partners					
	Inkomsten stromen					
Kosten- baten	Kosten structuur					

Tip uitgewerkt:

Meer informatie?

Marijke Dijkshoorn

Marijke.Dijkshoorn@wur.nl

Nico Polman

Nico.Polman@wur.nl

